

הפער בין רטוריקה ועשייה: המקרה של שיח 'החינוך הבין תרבותי' בהתייחס לסטודנטים ערבים במכללות דוברות העברית.

ע. גלר

הכשרת אקדמאים לחינוך בגיל הרך, מכללת אורנים, קריית טבעון, ישראל

הרצאה זו מבוססת על מחקר שנעשה במטרה לבדוק מספר השערות בניסיון לשפוך מעט אור על הסיבות והגורמים לפער בין הרטוריקה המשענת את השיח הרב תרבותי אל המכללות לחינוך דוברות העברית לבין העשייה אשר לטענת המחקר אינה הולמת או מותאמת לקונטקסט של סטודנטים ערבים הלומדים במכללות דוברות עברית.

מזה מספר שנים גובר זרם הסטודנטים הערביים לחינוך הנרשמים למכללות דוברות עברית (Peleg & Sakar, 2003). זוהי מציאות שמאלצת את המכללות, בעל כורחן ובאי נוחות, לעסוק בשאלת הרב תרבותיות סביב סוגיות של התאמת תכניות הלימודים, שמטבען כוללות דרישות שפה, רקע תרבותי וטקסים למיניהם, כך שאלה יצליחו להיחלץ ככל הניתן מהאשמות בדבר פטרונות של ההגמוניה (שמאי ובנימיני 2004).

המחקר, שהשתמש במתודולוגיה של ניתוח שיח ביקורתי, ניסה לחשוף פגם מהותי במחקרים קודמים, ששאפו לעגן את ההקשר של הסטודנטים הערבים במכללות לחינוך בתוך הפרדיגמה הרב תרבותית. טענת המחקר הייתה כי עצם ההישענות על פרדיגמה זו גרמה למחקרים להחמיץ סוגיות מפתח שמטענן נעוץ לאו דווקא בשיח הרב תרבותי, ולכן להשמיט אותן מהדיון. במחקר עצמו ניסיתי להציע הנחות שיסבירו את קיומן של השמטות אלה, ובהמשך לדון בהן ובפער שנפער בין הכוונות הטובות לבין המציאות בשטח בשל קיומן. ההסבר לפער זה כפי שנבדק כאן נשען על מטענים של שיח אישי, מוסדי וקולקטיבי בהקשרים של ראיית האחר בכלל ושל הקונפליקט הישראלי ערבי בפרט ובהתייחס לדברי קולמן המסביר כי:

'Social research in education is a prominent part of the developing self-consciousness of Israelis about the way their institutions function. A self-consciousness that can lead to embarrassing questions but can also lead when these questions are addressed in social research, to better-functioning institutions' (in Krausz, 1989:1).

ביבליוגרפיה:

- Al-Haj, M., 2002a. Multiculturalism in deeply divided societies: the Israeli case. *International journal of Intercultural relations*, 26, pp. 169-183.
- Coleman, J., 1989. Introduction. In E. Krausz, ed. *Education in a Comparative Context. Studies in Israeli Society*. Transaction. New Brunswick (USA) London(UK) pp.1-9.
- Fairclough, N. 2001. 'Critical discourse analysis as a method in social scientific research.' pp.121-136. In Wodak, R. & Meyer, M. *Methods of Critical Discourse Analysis*. Sage. London.
- MacLure, M., 2003. *Discourse in Educational and Social Research*. Open University Press. Buckingham, Philadelphia.
- Shamai, S., & Binyamin. I. P., 2004. A Model of Intensity of Multicultural Relations: The Case of Teachers Training Colleges in Israel. *Race, Ethnicity and Education*.7 (4), pp.421-436.
- van Dijk, T. A., 2003. 'Critical Discourse Analysis' pp.352-357. In Schifffrin D. Tannen H, Hamilton, E, ed. *The Hand Book of Discourse Analysis*. Blackwell Publishing.
- Wodak, R. 2007. 'What Is Critical Discourse Analysis?' Ruth Wodak in Conversation with Gavin Kendall. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 8(2), Art. 29. <http://www.qualitative-research.net/fqs-texte/2-07/07-2-29-e.htm>. Accessed 08.07.08 <http://www.qualitative-research.net/fqs/>